

RIKSANTIKVAREN

SAKSBEHANDLER
Liv Nygaard
INNVALGSTELEFON
22 94 04 93

TELEFAX
22 94 04 07

DERES REF.

DERES DATO

VÅR REF.
97/1607
Ark. B-86

VÅR DATO

09 JULI 1997

Likelydende brev til:

- Fiskeridepartementet
- Kystdirektoratet
- Kystverket 1. distrikt
- Tjøme kommune
- Vestfold fylkeskommune

FÆRDER FYRSTASJON (STORE FÆRDER) - GNR. 35 BNR. 1,
TJØME KOMMUNE

VEDTAK OM FREDNING MED HJEMMEL I LOV OM KULTURMINNER
§§ 15 OG 19, jfr. § 22

Med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 §§ 15 og 19, jfr.
§ 22 freder Riksantikvaren Færder fyrstasjon, gnr. 35 bnr. 1 Tjøme kommune.

Omfanget av fredningen

Fredningen omfatter følgende ruiner og anlegg på Færder fyrstasjon med hjemmel i kulturminneloven § 15:

1. Ruin av fyrtårn
2. Ruin av bolighus/uthus
3. Ruin av bolighus/uthus
4. Fundament etter kullager
5. Vei

Nummereringen refererer seg til vedlagte kart, vedlegg 1.

Fredningen etter § 19 omfatter et område avmerket på vedlagte kart, datert 26. september 1996 og påført Riksantikvarens stempel, vedlegg 2.

Skjøtselsplanen skal inneholde retningslinjer for pleie og vedlikehold av området rundt ruinene på fyrstasjonen. Ved skjøtsel skal det tas utgangspunkt i nåværende situasjon.

Følger av fredningen

Når det gjelder behandling av fredete hus og anlegg, vises det til kulturminneloven §§ 15a - 19 og 21, samt ovennevnte fredningsbestemmelser.

I henhold til Miljøverndepartementets vedtak om delegering av 30. juni 1989 med endringer fastsatt 23. desember 1992, er forvaltningen av fredete områder, bygninger og anlegg tillagt den enkelte fylkeskommune. Riksantikvaren er klageinstans for enkeltvedtak fattet av fylkeskommunen, jfr. forvaltningsloven § 28.

I henhold til lov om kulturminner §§ 15a og 19 kan departementet i særlig tilfelle gi dispensasjon fra fredningen og fredningsbestemmelsene for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep, eller dersom det dreier seg om mindre endringer. Denne dispensasjonsmyndigheten er i henhold til forskrifter av 23. desember 1992 delegert til den enkelte fylkeskommune.

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse til å sette i gang alle typer tiltak som går ut over vanlig vedlikehold. Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen som avgjør om tiltaket kan iverksettes eller ikke. Oppstår det tvil om hva som ansees som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen kontaktes.

Det grunnleggende prinsippet for vedlikehold av fredete bygninger er å bevare mest mulig av de opprinnelige eller eldre bygningselementene. Vedlikehold av fredete bygninger og anlegg skal så langt som mulig skje i samsvar med opprinnelig utførelse, teknikk og materialbruk, og for øvrig i samsvar med fredningsbestemmelsene.

Det er eier som har ansvaret for det løpende vedlikeholdet av fredete bygninger og anlegg.

Mens fredningssaken pågår, er det en forutsetning at det ikke settes i gang arbeider på eiendommen som er i strid med intensjonene i fredningsforslaget. Dersom eier/bruker allikevel ønsker å foreta endringer på anlegget i denne perioden, må saken forelegges Riksantikvaren.

Bakgrunn for fredningssaken

Med den store betydning sjøveis kommunikasjon til alle tider har hatt i Norge ble det tidlig en viktig oppgave å etablere navigasjonstekniske hjelpemidler langs kysten. De bemannede fyrene er hovedelementene i en landsdekkende struktur som også omfatter lykter, tåkeklokker, varder, båker og staker.

Ruinen av kullageret er et steinfundament som ligger i bakkeplan. Fundamentet er delvis overgrodd.

På gressletta litt ovenfor vågen i sør (Hovika) aner man konturene av en steinlagt vei som fører opp mot ruinene. Veien er delvis overgrodd. I bakkene opp mot ruinene er det bygget en massiv steinfylling over en dyp kløft. Midtre del av veifundamentet er fylt med mindre steiner, mens sidene er bygd opp med større rullestein. Veien er tørrmurt.

Innenfor fredningsområdet er det foruten tufter og vei; steingjerder, rydningsrøyser, steintrapp, spor etter dyrking og spor etter landing i sør. Landingsforholdene er vanskelige på Store Færder. Øya har stor variasjon i landskapsformer og en rik flora.

Registreringsmateriale og fotodokumentasjon som er benyttet i forbindelse med utarbeidelsen av fredningsforslaget, oppbevares hos Riksantikvaren.

Dagens situasjon

Store Færder fyr er i dag en ruin som er preget av vær og vind. Mange av steinene i ruinene sitter løst. En del stein synes også å være fjernet av besøkende.

Riksantikvarens vurdering av kulturminnet. Begrunnelse for fredningsvedtaket.

Fyrstasjonene er blant landets mest markante kulturminner som på en spesiell måte er med på å karakterisere Norge som kyst- og sjøfartsnasjon. Fyrstasjonene har både kulturhistorisk og arkitektonisk verdi; kulturhistorisk ved deres tilknytning til sjøfart og kystkultur og arkitektonisk ved deres særegne plassering, form og materialbruk som resultat av den funksjon de har hatt.

Færder fyrstasjonen er som ruin av et kullblussfyr og som en av landets eldste fyrstasjoner et viktig kulturminne med stor aldersverdi og fyrhistorisk verdi. Færder fyr og Lille Færder fyr (Tristein) viser en fyrutvikling fra de første åpne kullblussfyrene til de mer kompliserte fyrtekniske installasjoner og har også i denne sammenheng historisk verdi.

De enkelte bygningene på Færder fyrstasjon er i dag ruiner, men fyrstasjonens plasseringen er i hovedtrekk bevart. Fyrstasjonen har fått sin form og plassering ut fra sin funksjon og er et viktig historiefortellende element.

Færder fyrstasjon har nærings- og sosialhistorisk verdi. Anlegget har vært et familiebetjent fyr, med opptil flere familier bofast samtidig. Jordflekker er blitt dyrket opp, og det har vært husdyrhold med ku og hest, som blant annet ble brukt til å transportere kull fra stranden til fyret.

ikke i konflikt med fuglelivsfredningen. Fuglelivsfredningen vil bli tatt opp til ny vurdering og eventuelt avløst av en mer tidsmessig verneform etter naturvernloven eller tilsvarende lovverk. Fylkesmannen ser ikke at det er noen motstrid mellom fredningen etter kulturminneloven og et vern etter naturvernloven. Fylkesmannen mener at Store Færder ornitologiske stasjon burde vært høringsinstans. Til det vil Riksantikvaren bemerke at fredningsforslaget har vært kunngjort i avisene og utlagt til offentlig ettersyn, slik at berørte parter som ikke er oppført på høringslisten, likevel har hatt anledning til å se forslaget og uttale seg.

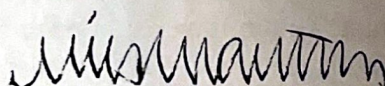
Fredningsforslaget ble i brev 19. desember 1996 oversendt Tjøme kommune for behandling i kommunestyret. Riksantikvaren har mottatt brev av 10. juni 1997 fra Tjøme kommune. Kommunestyret behandlet saken 5. mars 1997 hvor fredningsforslaget ble vedtatt.

Opplysning om klageadgang og tinglysing

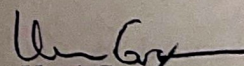
Riksantikvarens fredningsvedtak kan påklages til Miljøverndepartementet, jfr. forvaltningsloven § 28. Eventuell klage skal stiles til Miljøverndepartementet, men sendes til Riksantikvaren. Klagefrist er 3 uker etter mottakelsen av dette brevet.

Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med lov om kulturminner § 22.5.

Med hilsen

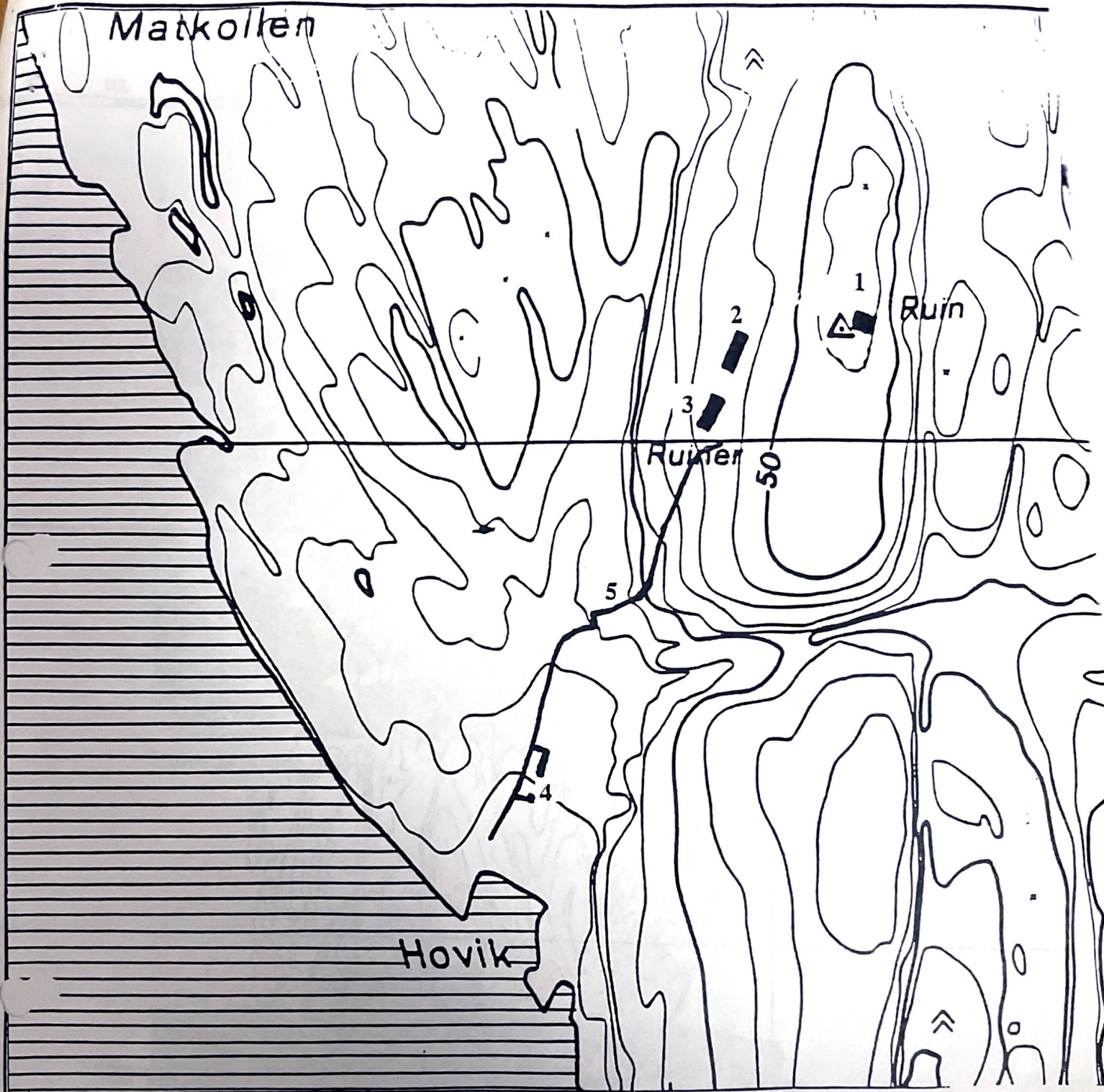
Nils Marstein
riksantikvar

Unni Grønm

Vedlegg: - Situasjonsplan av ruinen
- Kart over fredningsområdet

Gjenpart: - Miljøverndepartementet
- Vestfold fylkeskommune
- Fylkesmannen i Vestfold
- Forbundet Kysten
- Fortidsminneforeningen i Vestfold
- Norsk Sjøfartsmuseum

Matkollen

0 meter 100 200 meter

Færder fyrstasjon

- 1. Ruin av fyrtårn
- 2. Ruin av bolighus/uthus
- 3. Ruin av bolighus/uthus
- 4. Fundament etter kullager
- 5. Vei

9 JULI 1997

29 OKT. 1996

N

[Handwritten signature]

0 meter 100 200 300 400

Store Færder

Matkolten

Hovik

09 JULI 1997

Mikkelsen

Færder fyrstasjon

FÆRDER FYRSTASJON - GNR. 35, BNR.1,
TJØME KOMMUNE

26. september 1996, RIKSANTIKVAREN

----- AVGRENSNING AV DET FORESLÅTTE FREDNINGSOMRÅDE

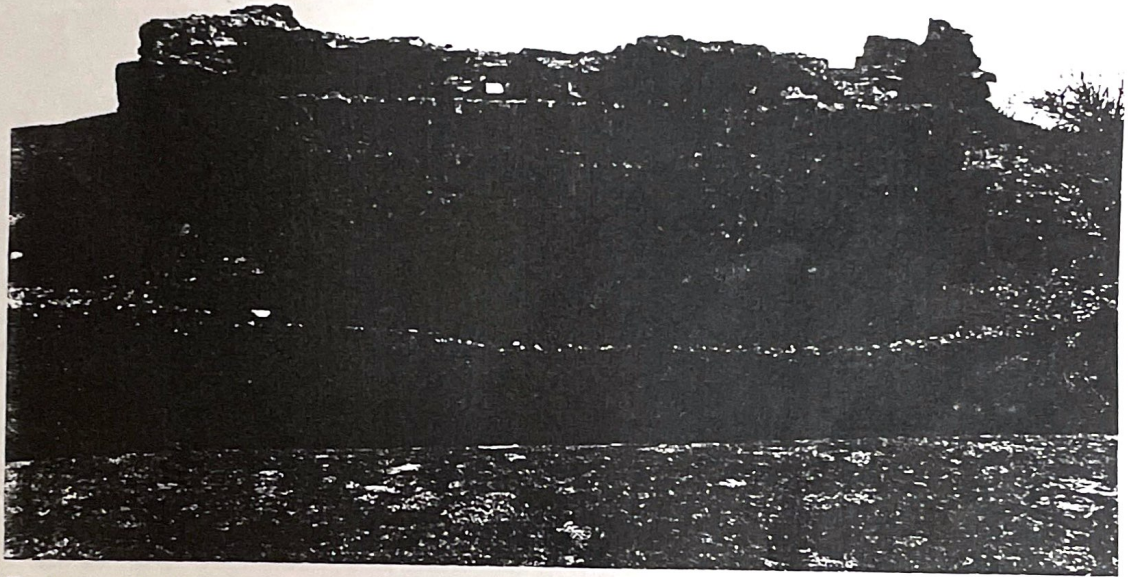
RUIN AV FYRTÅRNET

Ruinens fasade mot øst

Ruinens fasade mot sør

Ruinens fasade mot vest

Ruinens fasade mot nord